

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre 3 „ — „
 Negyedévre 1 „ 50 „
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petsor 5 kr.
 Nyilttérben 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésnél 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
 Főter 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű párzék hirdetések és reclamatiók ide intézendők.

A megtámadott társadalom.

A politikai pártok kezdenek türelmetlennek lenni.

Tisza kormánya még nem bukkott meg.

És a türelmetlenség oka ez.

Mint a bokros ló, minden szerzősámát össztépi, úgy csinálnak a zagyvák is, törnek rombolnak, oly elveket hirdetnek, melyek a hazát veszélybe dönthetik — csak hogy már zöld ágra vergődjenek, csak hogy már a kormány bukják.

Ők nem akarnak többet várni.

Ez az alkotmányosság fogalma szerintök.

Pedig ez az eljárás ép az ellenkező hatást szüli. A zagyvák nem hiszik, ne is hidják, azért még is úgy van.

Nem foglalunk púrt állást, de mint társadalmi lapnak, mindig jogunk van szót emelni akkor midőn sokan a társadalmi rendet felforgatni kívánják, oly eszmék hirdetése által, melyek a hazát romba dönthetik.

Mert ha az utcai forradalmárok eljárását helyesljük, nem csak, hanem ha azok eljárását jogosnak mendjük, akkor midőn sem ok a forradalomra nincs, sem az alkotmány nem támadtatott meg, bizonyára oly veszélyes ténnyé léptünk, mely nem ábrak beveréssel végződnék, hanem bevernék alkotmányunk legfőbb oszlopait a személy szabadságot s a vagyion biztonságát.

Utcai hősök lehetünk, s az utcai sütkérezők előtt még világhírűek is, csak hirdessük egy törvényhozó testületben romboló elveiket — szomorú, hogy erre már nálunk is példa van.

A józan társadalomnak azonban szigorú kötelessége válvetve ellene állani az ily áramlatnak s a posvány kiszáritásához fognia, mert rontani könnyű, de építeni vajmi nehéz.

A kommunisták rövid pár nap alatt lerombolták fél Párizst, de évek kellettek míg újra felépítették.

Nálunk a rombolás szintén ily könnyűséggel eszközölhető.

Van ember hozzá, igaz; de a józan társadalom soha meg nem engedti e gyalázatos munkát, mert nálunk a társadalom annyira fekélyezve nincs.

Most csak tomboljanak — ott fenn, a kik már többé várni nem akarnak, ha lejönnek majd voxokat keresni, megtanítja az élet s a józan társadalom, hogy ha valaki egyetemi magaslaton is áll, nincs jogosítva a társadalom józan eszméitől ellenkező eszmék hirdetésére.

— A lázadások az oroszok ellen minden oldalon szaporadnak. Egy odessai sürgöny szerint a Kaukaszban Kachetiában újabb fölkelés tört ki, s a kormány nagy sietséggel küld fegyvert és csapatokat a veszélyeztetett tartományba. Azt hiszik, hogy angol emi-száriusok szították a lázadást. A balkán félszigeten is folyton terjed a mozgalom. A rhodopei fölkélek következő kiáltványt intézték a görögökhöz, s muzulmánokhoz: Csak egy közös ellenségünk van, a muszka, mely meg akar bennünket hódítani, s el akar nyomni. No harcoljatok egymás ellen, ne ontsátok egymás vért! Álljunk össze, s tegyük közös földadatunkká ez ellenség kipusztítását azon hazából, mely a mi együttes tulajdonunk. Driupolyi hírek szerint angol tisztek Thráciában és Macedoniában négy légio angol önkénytest toboroztak, s katonailag szerveztek, s a rhodopei fölkélekhez vezényeltek. A filippoli küzdelmekben az oroszok 6-án 400 halottat s 12 tisztet vesztek. A fölkélek állítólag már Tatár-Bazárszikot is elfoglalták.

— (A boszniai menekültek ügyében távirják Konstantinápolyból állítólag biztos forrásból, hogy Layrd nagykövet Anglia nevében följajánlotta a portának a menekültek repatriálására szükséges pénzüsszeget. Ennek folytán a porta kijelenté, hogy maga fog gondoskodni a menekültek hazaszállításáról. Egy zárai sürgöny jelenti: Két vadászalóalj és két hegyi üteg a Krivosci-ebe megy. Azon esetre, ha a montenegro-albániai határon a nyugalom tökéletesen helyre nem áll, kilátásba van véve Antivari megszállása osztrák-magyar csapatokkal.

— Az orosz csapatmozgalmak és összpontosítások ellentétesek azon hírekkel, melyek azt akarták elhitetni, hogy az oroszok visszavonulásra készülnek; e mozgalmakból inkább az derül ki, hogy stratégiai készülődésekről van szó a csatalsai vonal védelmére. A visszavonulás híre onnan eredt, hogy a roppant készleteket, melyek San-Stefanóban voltak, Totleben tábornok a vonalak belső részeibe vitette át, nehogy az angol ágyuk által össze lövessenek. Totleben Drinápolyban nagy erődtéseket készített.

Itt a tavasz. (Vége.)

Még egy másik, de nyomosságra épen nem másodrangu ok miatt szükséges az év szakait figyelemre méltatni: ez azon szivnemesítő hatás, melyet a természettel való közvetlen foglalkozás a gyermekre gyakorol. — Mindig jobb és boldogabb ember az, a kinek szeme és érzéke van a természet működése, az ő műveiben nyilvánuló isteni jóság, szilárd rend, önzéstelenség, szépség és nagyszerűség iránt, mint az, a ki minden törekvését és lelke egész üdvét az emberekre, az emberek közt fejlődő viszonyokra és törekvésekre alapítja. — Hogy jobbakká, hogy a valódi boldogság iránt fogékonyakká tegyük növendékeinket, már azért is nyissuk ki az iskola ajtaját, és vezessük ki őket mind-

azon helyekre a hol a tavaszszal közvetlenül érintkezhetnek, vele közbejáró tolmács nélkül társalognak.

3 Első és főhely pedig: az iskolai kert. Ezt rendezzük be és készítsük elő úgy, hogy benne a tavasz szívesen készítsen magának hajlékot, földjébe szívesen üsse fel viritó sátorfáját és varázserejének kifejtésére bő alkalmat találjon. — Még mielőtt a tavasz éltető lehellete a föld alvó erejét felkeltette, tegyük meg a kertészkedéshez a szükséges előmunkálatokat: ismertessük meg az elvetendő magvakat, vessük el az arra valókat a tanszobában félállítandó edényekbe, mutassuk meg száraz vesszőkön a fanemesítés fogásait, magyarázzuk meg a faültetésénél követendő eljárást, a trágyázást, a trágya és a földek neveit; figyeltesse meg a fák rügyein titkon mutatkozó életjeleket. — Ily előkészületek után lépünk ki aztán a kertbe, osszuk ki a szerepeket és a míg a tavasz munkát végezve használjuk fel minden időt és alkalmat hogy a gyermekek a kertben munkálva okuljanak és okulva munkáljanak.

Ezen kert munkák valamenyi osztály által végeztetendők. — A földrajz, a növénytan és állattan, nem különben a természettan megkivánják azt is, hogy a gyermekekkel a mezőre, erdőbe, dombtetőkre is kiránduljanak és a tavaszt ott is szabad és korlátlan működésében megfigyeltesse. — Hisz ottan nyilvánul még csak egész szépségben és nagyszerűségben, ott tanulják meg a gyermekek őt magát is tisztelni és minden évszak, sőt minden időt urát is, az élet és minden jó adomány kutfőjét, műveiben felismerni és meghatott szívből imádni.

De ne csak elejébe menjünk a tavaszhoz, hanem hívjuk és eresszük is be a tanszobába, azaz: azon tananyagot válasszuk és tárgyaljuk mostan, melyre a tavasz szolgáltatja a nézlettetési anyagot. — Ott vannak mindjárt a beszéd- és érelemgyakorlati órák: ezekben most a rügyekről, az első zöld levelekről, a hóvirágról, a bányákáról, a földműves tavaszi foglalkozásairól tanítsunk.

Ott van az olvasókönyv: ebből mostan a tavasz csodáiról szóló olvasmánydarabokat kezeljük. Ott van a növény- és állattan, a melyek tanításánál minden gyermek kezében vagy legalább szemé előtt legyen az illető termés.

És hány szép, a gyermek szívet megkapó költemény és dal kínálkozik, mely a tavaszt dícséri és varázserejét ünnepli! — Minden osztályban kerüljenek most színre a tavaszhoz költő ünneplései; a tavaszi és vándor-dalok hangozzanak most a gyermekek ajkairól, hogy az így annál biztosabban hódítson ne csak fejükben, hanem szíveikben is.

A költő szavai szerint „a legszebb ami van a földön, a tavasz és a szerelem.” — Az utóbbihoz az iskolás gyermekeknek semmi köz: de vétkezhet el minden tanító, a ki az előbbi tekintetbe nem veszi, a ki nem igyekszik a népnevelés szent ügyének érdekében az után, hogy a tavasz által nyújtott pedagógiai előnyöket kellően felhasználja és azt a gyermek előtt úgy is elég ridegnek tetsző tanszobát a tavasz igéző

szépsége által vonzóvá, örömmel felkerekessé tegye.

Itt a tavasz! — Itt az alkalom a mondottak értelmében eljárhatni. Oh ne felejtkezzünk meg róla; nyissuk ki előtte az iskolai kert, a tanszoba, a gyermek szívének ajtaját, hogy diadalmasan bevonulhasson és csudatevő erejét kifejthesse.

Dr. Emericzi Géza.

POLITIKAI HIREK.

Midőn a német császár május 11-én délután 3 és fél órakor a badeni nagyherceg kíséretében sétakocsizásából a palotába visszatért volna, az unter die Linden revolverből több ízben rálöttek. A császárt a lövések nem találták. A tettes elfogatott.

A német császári palota előtt nagy sokaság van együtt s viharosan nilvánítja rokonszenvét a császár iránt. A követek, miniszterek s tábornokok a palotába hajtottak s gratuláltak a császárnak. A császár ismételve mutatá magát a sokaságnak.

A „P. C.”-nek távirják május 11. kelettel Konstantinápolyból: Az orosz szállítási szerződések többé nem San-Stefanoba, hanem Tsataldjába szállításra köttetnek. — Mindenki azt hiszi hogy az oroszok csak azután vonulnak vissza Drinápolyba, ha majd az angol hajóhad állomási helye és Sumla, Várna s Batum kiűritése iránt a megegyezés létrejő. Egész bizonyosnak mondják, hogy bár a kiűrités elvben el is van határozva, a foganatosítás még hosszabb idő múlva megy csak végbe; egyébiránt Nehed basa s Ali bey török külön meghatalmazottak ma utaztak el Batumba. A Rhodope hegységi fölkélek szakadatlanul sok dolgot adnak az orosz csapatoknak.

A „P. C.”-nak 11-ki kelettel jelentik Athenből: Az epirusi s thessaliali fölkelés véget ért. A fölkelés vezérei haza tértek, miután a török kormány nevében a fölkelésben részt vetteknek általános amnestia hirdettetett ki. Az angol konzul azt jelenti kormányának, hogy a thessaliali török bégek nem hajlandók reá, hogy Thessalia esetleg Görögországhoz csatoltassék.

Bécs, május 11. Tegnap kelettel jelenti a „P. C.” Bukarestből a 12. orosz hadtestnek Ruscukból: Jassyba szállítására ez előtt 10 nappal kibocsátott 90 vasuti vonatot illető rendelet a román vaspályánál visszavonatot. Az orosz csapatok egyelőre eddigi helyeiken maradnak. — 10.000 főnyi pótcsoport osztrák Gyurgyevó és Pauscuk irányában folyton érkeznek. Károly

fejedelem holnap este utazik el, hogy az Olton inneni román csapatokat megszemlélje; Bukarestből körülbelül egy hétig lesz távol.

Az orosz csapatok és angol hajóhad egy idejű visszavonulását, s a várak kiürítését célzó tárgyalások egyre tartanak, s még semmi végleges megegyezés nem jött létre.

Berlin, május 11. Suvalov gr. tegnapi tisztelgett a császárnál.

Szentpétervár, május 11. Suvalov gróf holnap érkezik; itt időzése lehetőleg rövid leend, mert óhajtják hogy visszautaztában ideje maradjon Berlinben pár napot eltölteni. A gróf ugyanis Londonba visszaérkezésére biztos határnapot ígért. Mihelyt Suvalov gróftól a cár elhatározásáról értesíté, nagyfontosságú szerep vár rá az alkudozások folytatásában. Így tehát alaptalanok a hírek, melyek szerint a külügyek vezetését Suvalov gróf venné át, s ennek állását Woronzov tábornok foglalná el.

A khokandi kán.

Khokand egyike Középázsia legérdekesebb országainak, mely szintén arra a sorsra jutott, mint sok középázsiai terület: fölébreszté a muszkák kapzsiságát s a szép és termékeny ország orosz uralom alá, uralkodója Khudajar kán pedig orosz fogságba jutott.

Utóbb azonban híre jött hogy sikerült hazájába visszazöknie s ez alkagomból a következőket írja róla Vámbéri Armin jeles, tudos hazánkfa a ki Középázsiaiban tett utazásairól kiadott számos művével egész Európában a legelső tekintélyek sorába emelkedett.

„A táviratilag ide érkezett hír, hogy az utóbbi három évben Orenburgban internálva volt khokandi kán az orosz felügyelet alól kimenekült s hazájába visszatért, most pedig a csár ellen készül a jelenlegi kritikus viszonyok között mindenestre megfigyelést érdemel. Hogy Khudajar kán, ki Orenburgban egészen otthonossá tette magát, némi szerepet játszott a társaságban a keresztül utazó európaiakat, trónvesztetteket jellemző ama fényűzési vágygyal fogadta a mint ezt Onódy Bertalan hazánkfa, kit egy arany gyűrűvel is megajándékozott, tapasztalhatta, mintegy öt hét előtt nevezett orosz határvá-

rósból hirtelen eltűnt, ezt a Tastkendben megjelenő „Turkestanskija Wjedomosti“ legutóbbi száma hozta tudomásunkra. Még e menekülés részleteit sem titkolja el az orosz lap olvasói elől. Ó khokandi felsége — mint ott olvasható — az utóbbi években lókereskedéssel foglalkozott, és pedig tisztán nyereszkedési vágyból, minthogy egykori birodalma romjaiból legföljebb 75.000 rubelt menthetett meg, mely összeg az orenburgi bankban elhelyezve esakis annyit hozott a jó élethez szokott férfinak, a a menyívivel épen a maga és családja költségeit fedezhette. — Ő és egykori államtitkára — majd könyvvívője a lóüzletnél — egy-egy ujonan vett lóvon próbálavaglált tettek néha a közeli pusztába, s minthogy ez senkinek föl nem tűnt, a kán könnyen menekülhetett.

„Ennyit a már hatvanöt éves aggyatján meneküléséről, ki őseinek trónjáról már három ízben letaszítva azt háromszor ismét visszanyerte kinek azonban e fogás negyedszer aligha fog sikerülni, mert az oroszok ma már szilárdan megvetették lábukat az ősi Fergano földjén, melynek lakói a legnagyobb mértékben elégedetlenek ugyan az oroszok uralág áldásaival, fölkelésre azonban csak akkor volnának bírhatók, ha nem Khudajar kán, hanem más trónkövetelő mutatkozna gazdag külföldi segível. Egy Anglia és Oroszország közötti háboruban az utóbbi államnak több oka van forradalomtól tartani turkesztani birtokaiban, mint az angoloknak Indiában, s ha az angolok épen élni akarnának efféle eszközökkel, külföldi segítőtök találhatnának Khudajar kánnál.“

Kiállítás levelek.

Páris, Május 6.

A francia köztársaság május elsején mosolygó arecal fogadta a civilizált világból érkezett vendégeit.

A köztársasági elnök azon beszéde, melyet a Trocadéro-palota erkélyén állva mondott, valamint a kereskedelmi miniszter s más notabilitások beszédei is könnyű dolgok voltak azon feladathoz képest, mely Krantz urnak jutott, s abban állt, hogy csak félig meddig is rendbe hozza azon utakat, melyeken a marsal kíséretében volt fényes társaságnak Mars-mező óriási épületének üveg-és vascarnokain át körutru kellett indulnia.

A pompás műkisek, melyek ott kiállitva vannak, bocsánatot látszanak kérni azért, hogy a többi kiállítás osztályok még telyjesen rendezetlenek; minthogy az ő fényök és pompájok legalább tanubizonyoságot tesz a francia nép azon jóakaratáról, hogy bizonyos monumentalis, pompás dolgot akar bemutatni a világnak.

Hanem a megnyitás utáni napon a készületlenséget nem lehetett tovább eltitkolni. A létrák és festő tégelyek újra visszafoglalták a tért, a folyosókon újra hurcolták a gerendákat és ládákat, s az idegenek meglepetve járkáltak a tágas csarnokokban, melyekben az összes kiállítandó tárgyak még csomagolva hevernek szanaszét.

A türelmesebbek végül azzal vigasztalták magokat, hogy két hó lefolyása alatt a kolosszális munka végre is csak be lesz fejezve. — Hasonló kárpoztást szerzett a fényes zavartalan kivilágítás, a boulevardok és az elyséi mezők élénk mozgalma azon áprilisi szeszélyes időért, melylyel az első május az aranyrojtos hivatalos világot ugyancsak felültette s megáztatta. A legelegánsabb urhölgyek nevetgetve gázoltak a Mars-mező valóságos mocsárain és süppedékein keresztül, melyeket utaknak neveznek. A ki a esuf idő szeszélyein túl tudta magát tenni, az meglehetett elégedve a nappal, melyet a rendkívül barátságos párisi nép között eltöltött. Már május 1-jét megelőző este több száz ház lobogokkal volt feldiszitve; másnap reggel pedig az általános feldiszitést serényen folytatták, nem tekintve a szakító esőre, — s a vasuti vonalok vidékről tömegestől szállították a jó kedvű vendégeket, úgy néhol p. o. az Alma-híd közelében a nem Párisba való határozottan tulzásban voltak a párisiak felett.

A kiállítás megnyitása alkalmával mondott hivatalos beszédekét önök táviratban már megkapták. — Ezeket hát nem ismétlem.

Az épületek leírását sem kísér-

tem meg, mert azok sajátságairól jobban meggyőződhetnék az olvasó valamelyik képes lap rajza, mint bármily hü és körülményes leírás után. Az épületek külseje pedig most még csak keret, melybe a kiállisi mozaik kép legnagyobb részét még csak ezután fogják beilleszteni, úgy, hogy jelenleg csak India hires kincsei, Franciaország műtárgyai, s kiállítás csarnokban dolgozó párisi ipar érdekek a megtekintésre.

(Vége köv.)

Levelezés.

Gy.-Fehérvártt, Május hó.

Tekintetes Szerkesztő úr!

A Haladás multkori számában, a tisztelt r. l. jószívűsége folytán — városunk is helyet foglalt, minélfogva nem mondhatja immár senki, hogy nem haladunk. De higgye el nekem tkts. szerkesztő úr, hogy ezen Haladásba jutásunk az egyedüli haladás mit évek óta felmutathatunk. Gyulafehérvár — Erdély történetében fényes helyet foglal el; mint fejedelmi székhely a közélet gécpontja, a művelődés bölcsője volt. Az idők noha, a politikai élet hullámlása megcsokitá e város jellegét s az egykori metropolisból katonai erősség lett. És ennek tekintetik a mai napig is, s az egyedüli mi, szűkebb hazánk központjává teszi — az a felekezetiiség, a mennyiben az erdélyi püspökség jelenlegi székhelye. És ennyi az egész, ki Erdély történetét olvassa, ki felmelegedni tud a hajdan dicsőségesen lezajlott korszakán, kiből a fényes mult emléke s a sivar jelen nyomorúsága a honfi kebel hurjait megrezgeti, önkénytelenül felkiált a költővel. „Hol van az egykori disz, hol van az egykori fény?“ —

Sehol — felel — reá a viszhang. Sehol — csak történet igaz, de nem vigasztaló lapjain.

Az emberi sziv az időnek hármas folyamán három érzésre fakad. Megnyugszik a multon, sőt büszke is reá; lelkesedik s felmelegszik a jelen felett s reméli, várja a jövőt.

TÁRCZA

AZ AUSTRALIAI GYARMATOK.

(folytatás és vége.)

Különösen az omnibusok igen csinos külsejűek, s menetdíjak annyira mérsékeltek, hogy ezeket a szegényebb osztályiak is megfizethetik.

Az omnibusok szabadalmazott társulatok tulajdonát képezik, melyek azon kötelezettséget vállalták magukra, hogy reggeli hét órától esti tizenegyig a főutczákon öt perczről öt perczre egy-egy omnibust fognak végig futtatni.

A vendéglők az amerikai rendszer szerint vannak berendezve, vagyis azokban az utas első nap 8, a két első nap 15 márkáért, a harmadik naptól kezdve pedig naponként 6—6 márkáért háló-szobában, teljes ellátásban és kiszolgálásban részesítetik. A szolgáló személyzetnek boraválót nem szokás adni. E vendéglőkben az ellátás kitünő; a vendég

ugyanis kap ez összegért reggelire 2 hig tojást, vagy sódort tojással, beefsteaket, borju- vagy ürü-cotelettet, vagy tetszés szerinti mennyiségben vaját, 2—3 csésze théat vagy kávé; délre levést, rostélyost, válogathat különböző pecsenyék és tészták között, kap továbbá mintegy három deciliternyi sert, vagy félannyi bort, esemege gyanánt sajtot vagy gyümölcsöt; esti hat órakor kap beefsteaket, borju-, ürü-, vagy sertéshuscotelettet, néha vadhust, hideg ételeket, kenyeret, vaját, s théat tetszés szerinti mennyiségben. Az italokért számla szerint külön díj fizetetik.

Az előkelő és nagy fényűvel berendezett vendéglőkben a heti ellátási díj 56—60 márkára tétetik, míg a polgáriasan berendezett ugynevezett családi vendéglőkben hetenként tisztességesen meg lehet élni 25 márkáért. Ki ennél is olcsóbban kíván élni, az kibérel egy butorzott magán-szobát, a számos vendéglősök valamelyikéhez jár ékezni, s ezen életmód hetenként 14½ — 20 márkába

fog kerülni. Az igen csekély jövedelmű egyének rendőri ellenőrzés alatt álló étkezési helyiségekben 36—42 fillérért kielégítő mennyiségű egészséges ételben részesíttetnek, a kaszárnyaszerűleg berendezett lakházakban pedig 26—75 fillérért tiszta ágyneművel ellátott fekhelyet is kaphatnak.

A gyarmatokban különben is rendkívüli olcsón szerezhetők be az élelmiszerek. Sidneyben például ez év január havában a piaci árak a következők valának: fél kilgr. hús 36 fillér, fél kilgr. ürühús 30 fillér, fél kilgr. borjuhús 36 fillér, fél kilgr. sertéshús 36 fillér, fél kilgr. hal 27 fillér, fél kilgr. fehérkenyér 9 fillér, fél kilgr. rizs 27 fillér, fél kilgr. czukor 26—32 fillér; január hó folytán Adelaideban 30,000 merino juhot adtak el, egy márkát fizetve minden darabért.

Habár e gyarmatok közigazgatási tekintetben teljesen el vannak különítve az anyaországtól, azért mégis ezer meg ezer láthatatlan szálaccka köti őket egymáshoz. A gyar-

mati kerületek, városok, helységek, folyamok, tavak, hegyek nevei élénk-ségben tartják a szülőföld emlékezetét. Mi az anyaországban történik, a távirat és sajtó közvetítése folytán élénk viszhangot költ a gyarmatosok szívében. London szokásai, nyilvános mulatságai és változó divatja utánzásra talál a gyarmatokban is. Minden, mit itt látunk: öltözék, butorok, fényűzési cikkek, műtárgyak, műszerek és gépek, a vasúthoz szükséges alkatrészek mind Angliából szállitattik a gyarmatok kikötőibe; január hóban 800 tonna vasuti sint rendeltek meg az angol gyárakban. Lépten-nyomon az anyaország iránti rokonszenv nyilvánulásait láthatjuk. Ha valaki a gyarmatokból Angliába utazik, ha mindjárt nem is született ez országban, még is azt szoktu mondani: „haza utazom. Így tehát épen nem csodálkozhatunk, hogy az australia gyarmatok roppant kincsei Angliában halmozódnak össze, miután ez ország az ausztraliai piacokat saját gyártmányai részére biztosította.

A mult az ész, a fontolgatás tárgya, — a jövő a vágy, az ábránd foglatossága, egyedül a jelen az érzése, a szíve vagy is hogy együtt mondjuk e kettőt az: emberé.

S minő reánk nézve e jelen? Én úgy érzem magam, mint az elítelt, ki tudja hogy életét nem veszik el, de nem is adnak semmit megmenett, megkegyelmezett létéhez. Élünk, mert a természet örök, titkos ereje élünk enged. A „hogy és a mikép“ a mindennapiság kényszere és testünk parányainak szívósságától függ. A léleknek, a belső erőnek, az isteni szikrának mai létünkben kevés befolyás jut. Talán alig volt korszak, melyben a gondolkodó és érző kebelnek oly szűk határ szabott volna mint a jelen. Nincs min felmelegedni, nincs min lelkesülni. Az eszmék, a nagy, lélekemelő gondolatok az „évszázadokkal ültének el“ s a mi még belőlük megmaradt, azt magunkkal hordjuk, viseljük és nem vesszük észre, hogy azok csak romjai a multnak s nem tartjuk érdemesnek restituálni azokat. Hogy az eszmék ily sivár jelenében — még sem vagyunk egészen elfoglaltság nélkül — azt az áldott politikának köszönjük. A politika — igaz, hogy holt, bizonytalan valami, — de mert végtelen nyújtható s tág, a délutáni fekete leves mellé, ép úgy beillik, mint a casinók füstölt képei mellé. Nincs mit tennünk, hosszán a napnak politizáltunk — szükségből s ha néha, néha a felmelegedés, a lelkesültség szál meg — kisietünk a szabadba, nehogy valakivel összeütközésbe jöjjünk.

Gyula-fehérvár ipar s forgalmi szegénységében politikál és választ. Hogy még nem estünk egészen lethargiába, hogy még életjelt adunk, azt a közellevő községi választásoknak köszönjük.

Sajátságos egy népegyülék e városi közönség. Más városokban van két népfaj, — két elem, mely küzd egymás ellen, vagy compromissumot köt s elszívják a békepipákat már a választások előtt. Itt nem úgy van, elég kicsi e város, hogy öt faj, öt elem férjen meg benne!

A jelen — már tulmiveltnek nevezhető, században, — méltán csodálkozhatunk a vallási pártok alakulása felett. Kis városunkban mint említém öt párt, öt faj van, — helyesebben öt felekezet. Hogy a felekezeti különbség távolabb tartja a nártokat, mint a politikai hitvallás, azt felesleges lesz elmondanom. Van tehát katolikus, reformatus, mózesvallású, evangélikus (szász) és egyesült s nem egyesült vagyis román pártunk.

(Vége köv.)

H i r e k .

— Várfalvának e napokban két vendége volt, báró Orbán Balázs országgyűlési képviselő, és Torma Károly, tudományi szakférfi. Az, a kelet zárandóka a keleti világ részek ismerője, a magyarhoni s különösen erdélyi nép anyagi és szellemi viszonyainak tanulmányozója, a kitűnő phonograf; ismerői meglátogatására tett kirándulást hazamenő útjából; ez régészeti szempontból huzódott fel Várfalvára, hogy az

1862 ben itt feltalált római adataihoz, még valamit fedezzen fel, s fedezett is. A nagy Magyarhon ismeri mind kettőt. És mi csak örömmünk fejezhetjük ki az ily vendégek megjelenésén.

— Torma Károly a kolozsvári egyetem tudos tanára mult napokban Tordán is megfordult tudományos kutatás végett, Több érdeket leletet vitt magával. Igéretét birjuk, hogy nem sokára újlag közénkbe jő.

— Egy timár öngyilkossá akart lenni városunkban tegnapelőtt. Rosszul élt nejevel — állítólag — s ebédelve egy kést szurt a mellébe. Gyógykezelés alatt van, s reménye van a gyógyuláshoz.

— Az utat, mely a sósfürdőre vezet meg kellene csináltatni. Tegye meg a város, mert így a sósfürdő ránk s a világra nézve akár legyen s akár ne, egy haszon. S komolyan kellene foglalkozni ezzel az uttal; mérnökök kellene egy irányt jelölteni e célra, hogy az ut oly meredek ne legyen s megkellene azt csináltatni hogy az eső és sár ne tegye semmivé azt, a mit egy év alatt a város az utra nézve tett. A mink van legalább azt becsüljük meg, mert újat nem tudunk előteremteni.

— Dr. Tóth Sándor N.-Egyedi születésű fiatal orvos ki a kolozsvári orsz.: Károlina kórháznál négy éven át mint gyakornok működött városunkban telepedett le; ajáljuk a szenvedők figyelmébe. —

— Necrolog. Máté Mária — a maga, a megboldogultnak számos barátja és megszámlálhatatlan tisztelője nevében, mélyen megsomozott szívvel jelenti, hogy forrón szeretett férje, a budapesti nemzeti színház nyugalmazott tagja, és meleg szívé barát László József életének 70-ik, boldog házasságuk 13-ik évében — hosszú szenvedés után — folyó hó 10-én egy jobb hazába költözött. Nyugodjék esőndesen, béke porain; emléke legyen áldott közöttünk!

— Figyelemre méltó! Mai számunkhoz van mellőkelve többféle gyógyhatású és szepítő szerek jegyzéke, melyek a bőr, haj, fogak és hang fentartására, visszatartására és szepítésére szolgáljanak, ajánljuk az illetők figyelmébe úgy szintén azt is hogy e szerek valódi minőségben Tordán egyedül Trájanovits Ede gyógyszerárában kaphatók.

— A „Vasárnapi Ujság“ kipingálta Szilágyi Dezső híres utcai hős arcképét és kiadta egy dicséretektől saturált élet rajz mellett mely abból áll hogy született, egyetemi tanár, de aztán minő jövője van? minő politikai correct magatartás? stb úgy hogy Szilágyi első ember ma, az országban a ki arra van hivatva, hogy e hon hazát a pusztulástól megmentse. — Ha a „Vasárnapi Ujság“ így dolgozik és ily módon kíván egy zagyva pártnak vak eszköze lenni, félünk tőle, hogy dicső multja fényes és hosszú jövőt nem biztosít részére. Emelkedjék tehát felül a pártokon s ne legyen eszköze egynek sem, mert sokan vannak, a kik megbotránkoznak eljárása felett s ott hadják, mint szent Pál a romaikat.

— Kisajátítása hozatott szóba azon ruina kis viskóknak, a melyek az ev. ref. leány iskolától kezdve a varga patak hidjáig nyulnak s ükítik és disztelenítik a főutczát s megakasztják a forgalmat. Az ev. ref. egyház taxás helyei azok melyek után az egyház alig kap 30 frt. évi taxát. Az egyház zivezen adná át bárkinék; a városnak a kisajátítás leginkább volna érdekében. Egy pár száz forinttal meglehet az egészet, csinálni, 2 év mulva jár talán le azon viskók iránt kötött szerződés s addig a pár száz forintot közadakozásból is kilehetne csinálni. Le kell tétetni e tűz fészkeket a város disztésére a közlekedés előmozdítására. Mint halljuk

polgármesterünk ez irányban már lépéseket tett.

— Necrolog. Máthé Albert maga és kiskoru gyermekei Béla, Dezső és József, — úgy Kabos Luiza a nehainak nagynénje valamint a többi közeli és távoli rokonok nevében szomorodott szívvel jelenti, hogy a jó nő, gondos anyja és szerető rokon Tholva Károlina Máthé Albertné életének 32 és házassága 8-ik évében f. hó 13-án d. e. 9 órákhoz hosszas szenvedés után tüdő-sorvadás következtében meghalt. Kiszünetelt tetemei f. hó 15-én d. u. 4 órákhoz fognak a háziál tartandó rövid ima után a Sz.-Földvári sírködbe elhelyeztetni. Béke porain!

— Egy rendkívüli bátor ember. Bécsben néhány nappelött egy kereskedő ötödikszőr nősült. E valóban bátor ember, kimár négy feleségét élte tul, most lépett a hatvanadik évében.

— Boldog házasságok. A bécsi cs. k. törvényszék a mult évben 189 valóban hozott ítéletet. 129 esetben a válás mind két fél beleegyezésével történt, 29 esetben a férj vétkeisége, 5 esetben a nő vétkeisége és 7 esetben mindkét fél vétkeisége miatt. Az elvált párok egyike 30, egy másik 29 évig élt együtt; a többi 187 pár azonban csak 5—6 évig viselte házasi élet „nyügeit“; s öt pár egy évig sem huzta ki. Volt az elváltak közt 62 éves férj 48 éves nő a legfiatalabb férj 23 éves volt és neje, kitől elvált, 24 éves. Az elvált nők legidősbike 67 éves volt, ennek férje 41 éves; a legfiatalabb nő 19 éves volt és férje 25 éves volt.

CSARNOK

A játékosok.

(Folytatás.)

Kiváncsiak vagyunk, vajjon az ilyen egyen — vegyük: hölgy — az efféle magatartást mivel képes indokolni? Ez csakis gögnek vagy öntetszelgésnek lehet a kifolyása. Vagy nem tartja érdemesnek a társaság tagjait arra, hogy ajkait megszenteltelenítsék (?) vagy nagyon is óhajtja önmagában a csókot; de, hogy ez óhajtását elpalástolja, erőszakosnak, daczosnak tettei magát ama reményben, hogy az illető, kinek a csókot adnia kell, majd eget, földet lábait hoz rak azért a hideg ajakérintésért, melyre különben is csak a körülményekhez alkalmazkodás folytán kénytelen látszólag annyira vágyódni. Ha e magaviseletének az első az indoka, megmagyarázhatatlan a lenézett társaságban való jelenléte; s ha a másik, úgy éppen az ellenkezőt éri el, mivel a fiatal ember is tudja azt, hogy a hölgynek e megengedett, ártatlan és semmi jelentményt magában nem foglaló csókadásban bizonyos határig tapasztni is; de a végnélküli szabadkozás végre is kifárasztja s kénytelen ott hagyni; tehát az ilyen hölgy czélt nem ér. Az mindenestire kötelessége a hölgynek méltósága érdekében, hogy a csókolódásnál bizonyos tartozkodást tanusítson, hogy ama tiszteletet, mely a férfiak részéről felléje irányul, el ne veszítse; de e tartozkodással a körülményekhez alkalmazkodni tudó hölgy úgy él, hogy se lépten-nyomon csókolódónak se affectansnak ne látszassék; tudván különben is, hogy e csók esupán játék egy önmagához illő társaságban s belőle semminemű illetlenséget ki-magyarázni nem lehet.

Ha e csók esupán kettejük között s nem egy egész társaság jelenlétében adatnék plane szerelem nélkül: akkor is inkább hibás engedékenység mint illetlenség volna.

Aztán a játékosoknak véghezvitele is tisztességesen, illendően, többek szemeláttára történik, tehát minden illetlenség lehetőségének kizárásával.

A játékosok adása körüli magatartásra nézve érdekes összehasonlítani a nagyobb városi és falusi vagy kis városi hölgyeket. Azok (tisztélet a kivételeknek!) a beléjük oltott hiúság, gög és affectálás folytán bizonyos lenézést tanusítanak a „biró“ által „elítelt“ (valóban elítelt!) fiatal ember irányába s nem egyszer megvető, sértő modorral utasítják vissza, hacsak nem . . . lovagjuk, nó ezt aztán szives örömmel. Némelyek e tekintetben kissé előrelátóbbak; belátják, hogy e lenező visszautasítás nemcsak a visszautasítottra, de esetleg ama hölgyekre is mélyen bántó lenezés, kik talán már ama fiatal embert az „ítélet“ következtében meg is csókolták; ilyenkor aztán a lovagot sem csókolják meg . . . ugyis kipótolják majd négy szemközt! Nem egyszer ez az oka aztán, hogy a sors-tól mód adatik az ilyen affectans s mindenestire kevés műveltséggel és előrelátással biró hölgynek élete tavaszát legfelebb egy-két ilyen lovag uszályhordozása mellett elsétálnia, elfecsegnie s a zongorán elkalimpálnia, míg egyszer csak előáll amaz idő, melyben szivesen alávetné magát a biró által kimondott „végrehajtó“-nak, de már igen akad „végrehajtó“ s lovagja is régen kereket oldott.

(Vége köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Piaczi árjegyzék.

A tordai vásárra 1878. május 11. hozott tárgyaknak

	9 frt	— kr
1 hectoliter Tiszsa buza	8	25
„ Tavasz buza	7	50
„ Elegybuza	7	50
„ Rozs	6	50
„ Arpa	3	—
„ Zab	3	—
„ Törökbuza	6	50
méter mázsa Széna kötetlen	2	50
méter mázsa Alomszalma	—	38
Tüzi fa köbméter	2	70
1 kilogramm Marhahus		38
„ Disznóhus		56
„ Turó		48

Bécsi tőzsde.

1878. 14/5.

Magyar arany-jaradék	85.10
Magyar) kinestári utalvány 1 kibocsát	179.—
Magyar) 2 kibocsát.	109.—
Magyar kol.-vasut elsőbbség 2 kibocsát	72.50
Magyar állami kötvény 1876.	65.25
Magyar vasuti kölesön	99.25
Magyar földtehermentesítési kötv	79.50
Temesvári földtehermentesítési kötv.	77.50
Erdélyi földtehermentesítési kötv.	76.90
Horvát-Slavon földtehermentesítési kötv.	—
Magyar szőlő váltáság kötv.	81.50
Osztr. egységes államadosság papban	61.70
Osztr. egységes államadosság ezüstben	64.50
Osztr. aranyjaradék	71.50
1860. állam sorsjegye	112.80
Osztr. nemzeti bankrészevény	798.—
Osztr. hitelrészevény	211.50
Magyar hitelbank	185.50
Ezüst	105.50
Cs. k. arany	5.75
Napoleonor	9.74
Német bírod mark	60.—
London	121.65

Felelős szerkesztő és kiadótulajd. Volz B.

H I R D E T É S E K.

VOLCZ és TÁRSA

Könyv és Papirkereskedésében Tordán kaphatók:

Vonalzott és tiszta könyvek; Hivatalok, egyletek magányzok, ügyvédek kereskedők, jegyzők és mindennemű iparral foglalkozók részére, vászonba vagy papirba kötve dús választékban. Másoló könyvek Kereskedők, Irodák sat. részére.

Előfizethetni – illetőleg előjegyeztetni – lehet a következő művekre:

Kálmán a Szegedi Lelencz vagy Konstantinápoly rózsája című nagyhatású regényre TIHAMERTÓL, mely a folyamatban volt keleti háborút öleli fel és ebből meríti tárgyát, egyes füzet ára 25 kr. mely összeg a füzetek átvételekor fizetendő.

Az Ördög fia című regény füzeire. ára 25 kr. Ugyan ezek német nyelven is megrendelhetők. Továbbá Szulejka vagy a Három Gyöngye című regény füzeire. 25 kr. Ugyan e művek megrendelői rendkívüli kedvezmény árakon megrendelhetik azokat

OLAJNYOMATU JUTALOM KÉPEIT is VÁSZONRA SZÉLES ARANYKERETBEN,

Valamint PETŐFI SÁNDOR összes műveinek képes diszkiadására, füzetekben, egyes füzet ára 40 kr.

megtekinthetők a képek valamint megrendelési feltételei is.

Vidékre járó ügyünkünk szintén elfogad minden nemű előfizetést és előjegyzést.

Továbbá kapható:

A Bagatell törvény a 1877. XXII. t. cz. ára 40 kr.
Ehez ügyvitel 40 kr.
A Bagatell törvény ügyvitellel egybekötve 80 kr.
A Gyámsági és gondnoksági ügyek 1877, XX. t. cz. ára 50 kr.
Ahez ügyrend 40 kr.
A gyámsági ügyek ügyrendel egybekötve 90 kr.
A Bagatell törvény szerint előírt nyomtatványok, Panaszkönyv, Mutatókönyv, Határidő napló, Idésvény és Jegyzék a pénzbiroságokról a legjutányosabban szabott árakban.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

SZÉPSÉG! IFJUSÁG!

felülmulhatatlan

BÖRSZÉPÍTŐ-SZERNEK

lett a hölgyvilág által általánosan elismerve, a hivatalosan megvizsgált, kitűnő, ártalmatlan, valódi

RAVISSANTE

Dr. LEJOSSE-tól,

PÁRIS-ban

Ezen világhírű bőrtisztító-szer valamennyi szépségpítő-szer között leghitelesebb és leghatásosabbnak bizonyul szeplők, napégés, rezesség, sárgafoltok, pör-szenések, kiütések, himlőhelyek, sömör stb. biztos eltávolítására.

A RAVISSANTE az arcszínnek feltűnően szép, halvány rózsaszínű, bársonyszerű fiatal üdéséget ad, a bőrt és kezeket gyöngéddé teszi, a lég behatásától megóvjaa s gyöngéd bőrt szerez a legkésőbbi öregségig.

Budapesten kapható valódi minőségben TÖRÖK JÓZSEF

gyógyszerész urnál, király-utca 7 sz

Kolozsvártt VALETINI ADOLF ur gyógyszer-tárában.

Tordán TRAJANOVITS EDE ur gyógyszer-tárában

Nagy eredeti üvegek ára 2 f. 50 kr. Kicsi eredeti üvegek ára 1 f. 50 kr.

KÖZPONTI SZÉTEMLŐDÉSI RAKTÁR:

SCHWARZ HENRIK

Budapest, Mária Valéria-utca 9 sz.

Figyelemreméltó
idegbajok- és nehézkórban
szenvedőknek
Legujabban feltalált gyógymód
Számátalan hálaíratot
mutathat fel sikeres gyógyításról
Sylvius Boas
Specialista idegbajokban
Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig
BERLIN SW.
Friedrichstrasse 22.
Levélbeli megkeresésre is.

(15—102 104)

SYLVIUS BOAS urnak
Berlin Friedrichstrasse 22, I.

az Auxilium orientis feltalálója
Specialista idegbajokban

Igen tisztelt uram!
F. évi aug. 7-ikéről kelt levelét vettem s azonnal válaszoltam volna, de miután fiamnál, kivel az ön *Auxilium orientis*-ét használtattam a göresök elmúltak várni akartam, hogy megtudjam vajlon ismétlődni fognak e azok, de istennek hála aggodalmam alaptalan volt s így fiam ismét az iskolába járhat kényszerítve látom magam ezért önnek, mint *ki Auxilium orientis* szerével fiamat visszaadta, legmelegebb köszönetem nyilvánítani.

Thieme Lajos kertész

Hogy a fenebbiek igazságon alapulnak bizonyítom.

Nitzschke F.

k. előljáró.

községi
pecsét.

Alolirt mint Tordán letelepedett

ÉPÍTŐ PALLÉR

tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy a legjutányosabb árak mellett elvállalok mindenféle építkezést és javítást kő téglá és fa anyagokból, ugy a kőmives valamint az ács munkában,

telyos tisztelettel

BIRÓ LAJOS,

kőmives pallér.

Lakásom, Kastély 707 szám.

(1—3)